

بررسی نقش موجودات افسانه ای در باور و اعتقادات مردمان ایران باستان

لادن سمندری حسین آبادی *، 51،

1397-11-8

افسانه های هر سرزمینی نمود هویت آنان است. افسانه ها به گونه ای در پی حفظ سنت ها و فرهنگ و آداب و رسوم هر قوم و قبیله است، تا آیندگان با بازخوانی این افسانه ها به تفکر گذشتگان خود پی ببرند و مردمان ایران باستان نیز از این قاعده مستثنی نیستند. هسته ی پیدایش تمامی افسانه ها موجوداتی است که در خلق این باورها به ایفای نقش پرداخته اند. و با توجه به نقش مهم و خارق العاده ی فراطبیعی خود با عنوان موجودات افسانه ای در باور و اعتقادات مردمان ایران باستان تجلی یافته اند. در اندیشه مردمان کهن همیشه نوعی دوگانگی جای داشت و آن تعارض میان خوب و بد بود. این طرز تفکر هسته ی اصلی و زیربنای آیین ها و سنت های باستانی را تشکیل می دهد، و بیانگر آن است که چگونه ذهن بدوی و ساده اندیش مردمان ایران در روزگاران کهن پی برده است که باید میان خیر و شر یک انتخاب کنند. از این روی این مردمان در برخورد با تمامی موجودات افسانه ای با صورهای انسانی، حیوانی و خیالی و نامرئی و گاه تلفیقی از آنان را با معیار خیر و شر می سنجیدند. از یافته های پژوهش حاضر باید گفت: دین نقش مهمی در آفرینش موجودات افسانه ای داشته است زیرا نبرد بین اهورامزدا و انگره مینو به عنوان یکی خدای غائی و مطلق و دیگری به عنوان منبع شر و جهل و ظلمت مورد پذیرش مردمان باستانی بوده و این باور و اعتقادات آنها سبب تمیز این موجودات افسانه ای به عنوان نیروی خیر و شر از هم گشته است. فرمانروایان افسانه ای نیز در افکار مردمان کهن ایرانی با توجه به ذات نیک، رشادت و شجاعتشان و یا پلیدی، سیاهی و ظلمشان بر مردمان نیز به دو دسته خیر و شر تقسیم گردیدند. نوع نگرش و باور مردم در بسیاری از موارد ناشی از جهل و عدم آگاهی کامل نسبت به موجودات افسانه ای بوده است. مردمان باستان زمانی که از علت علمی و منطقی بسیاری از پدیده ها آگاه نبودند و خود را در مقابل استدلالی واقعی نسبت به این موجودات توانمند و فراطبیعی ناتوان می دیدند آنان را خارق العاده و افسانه ای نامیدند. از این رو تحقیق حاضر موجودات افسانه ای و صورهای مختلف آنان را برمی شمارد و نقش آنان در باور و اعتقادات مردمان ایران باستان مورد بررسی قرار داده و به مخاطب عرضه می دارد.

کلمات کلیدی : موجودات افسانه ای ، باور و اعتقادات ، اهورامزدا، انگره مینو، فرمانروایان افسانه ای، ایران باستان.